

AIKAMME OHJAAJAVANHUSTEN HENGELLISET KOKEMUKSET AVAIMINA RAAMATUN IHMEKERTOMUKSIIN

TT Hannu Pöyhönen

Arvoisat seminaarin osanottajat, hyvät ystävät. Aivan aluksi minun on syytä selittää hieman, miksi olen tullut valinneeksi tällaisen aiheen. Tutustuminen jatko-opintojen aikana Kreikassa Pyhän Vuoren ohjaajavanhuksiin oli minulle hyvin merkittävä kokemus. Ennen kaikkea se auttoi näkemään, ettei ihmeiden aika suinkaan ole ohi, vaan ne kuuluvat olennaisesti myös meidän päiviemme kristinuskoon.

Pyhän Vuoren ohjaajavanhusten vaikutuksesta aloin katsella Raamatunkin ihmeitä uusin silmin. Ne avautuivat paremmin ja tulivat entistä todellisemmiksi. Kreikasta palattuani työskentelin muutaman vuoden myös Joensuun yliopistossa opettaen ortodoksista eksegeetikkaa eli raamattutiedettä. Kenties tiedättekkin, että meidän aikamme läntiselle raamatuntutkimukselle ihmeet ovat vaikea asia, koska ne eivät sovi tämän hetken tieteelliseen maailmankuvaan. Siksi moni protestanttitutkija pitää Raamatun ihmeitä jonkinlaisina legendoina. Tämän takia suunnittelin kirjoittavani joskus artikkelin, jossa peilaisin Raamatun ihmeitä oman aikamme pyhiin ja ohjaajavanhusten kautta tapahtuneilla ihmeillä, sillä ajattelin, että se voisi auttaa jotakuta vilpittömästi läntistä eksegeettiä näkemään Raamatun ihmekertomukset uudessa valossa. Muilta töiltä artikkelin kirjoittaminen kuitenkin jäi, mutta tämän seminaarin otsikon äärellä ajatus nousi uudelleen mieleeni. Vaikka te ette edustakaan eksegeetti-piirejä, luulen että tästä aiheesta voi olla hyötyä myös teille, koska nykyisessä tiukkojen luonnonlakien maailmassa ihmeet kohtaavat kaikkialla vastustusta ja saattavat joskus hämmäntää jopa meitä.

Erilaisia ihmeitä on Raamatussa tavattoman paljon ja lähes kaikille niille löytyy vastineita meidän päiviltämme. Koska tälle luennolle varattu aika on kuitenkin melko lyhyt, emme pysty käsittelemään aihetta kovin laajasti, vaan joudumme tyytymään vain joihinkin tapauksiin oman subjektiivisen valintani pohjalta. Ennen aloittamista haluan vielä sanoa, että joskus meidän aikamme pyhiin ja ohjaajavanhusten suorittamat ihmeet saattavat vaikuttaa jopa Raamatossa kuvattuja ihmeitä suuremmilta. Sekään ei silti tee niistä epäuskottavia. Sanoihan itse Kristus opetuslapsilleen vähää ennen kärsimystään: ”Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka uskoo minuun, myös hän on tekävä niitä tekoja, joita minä teen, ja suurempiakin, kuin ne ovat, hän on tekävä, sillä minä menen Isän tykö” (Joh. 14:12).

Kyky puhua ja ymmärtää vieraita kieliä

Koska olemme matkalla kohti helluntaita, meidän on luontevaa aloittaa tästä aihepiiristä. Kuten muistamme, vuosittain kuulemassamme helluntain epistolassa kerrotaan Pyhän Hengen vuodattamisesta apostolien päälle tulisten kielten muodossa ja siitä, miten he ryhtyivät julistamaan Jumalan suuria tekoja eri kielillä, niin että kaikki Jerusalemiin juhille kokoontuneet juutalaiset saattoivat ymmärtää heidän puhettaan (Ap.t. 2:1–13). Pyhän Hengen vuodatus teki siis mahdolliseksi keskinäisen kommunikaation.

Helluntain ihme on toistunut monen ortodoksisen ohjaajavanhuksen kohdalla. Tällaisia tapauksia tunnetaan muun muassa Kreikan viime aikojen tunnetuimpien ohjaajavanhusten Paisioksen ja Porfyrioksen elämästä. Eräänkin kerran isä Paisioksen erakkomajalle oli tullut melko myöhään englantilainen pyhiinvaeltaja, joka halusi keskustella vanhuksen kanssa. Kun ilta sitten pimeni eikä pyhiinvaeltajalla ollut taskulamppua ja luostarien portitkin athoslaiseen tapaan auringon laskiessa suljettiin, vanhuksen oli pakko majoittaa hänet luokseen vastoin

periaatettaan. Illan ja yön aikana he keskustelivat paljon. Aamulla vanhuksen majalle saapui eräs munkki, jolle pyhiinvaeltaja alkoi innoissaan kertoa heidän hyvistä keskusteluistaan. Munkki kysyi ihmetellen, puhuiko pyhiinvaeltaja kreikkaa. Hän vastasi kieltäen ja sanoi keskustelujen tapahtuneen englanniksi, sillä hänen mukaansa isä Paisios osasi englantia täydellisesti, vaikka tosiasiasa tämä ei osannut sitä lainkaan. Aamulla isä Paisioskin oli hyväntuulinen ja totesi, että helluntain ihme oli toteutunut heidän keskustellessaan.

Kerran puolestaan vanhus Porfyrioksen luo Ateenaan tuli käymään ranskalainen nainen keskustellakseen hänen kanssaan. Koska isä Porfyrios ei osannut ranskaa eikä tulija kreikkaa eikä tulkkiakaan ollut paikalla, keskustelut oli käytävä niin, että kumpikin puhui toiselleen omaa kieltään. Tämä eriskummallinen kokemus yksityiskohtia myöden ymmärretyksi tulleesta keskustelusta teki naiseen niin suuren vaikutuksen, että hän liittyi Ortodoksiseen kirkkoon ja ryhtyi lopulta nunnaksi.

Omakohhtaisen kokemuksensa perusteella vanhus Porfyrios on myös valottanut meille helluntain ihmettä viime vuoden lopulla suomeksi ilmestyneessä kirjassaan ”Rakkauden haavoittama. Vanhus Porfyrios Kausokalivialaisen elämä ja ihmeet”. Siinä hän sanoo: ”Helluntaina Jumalan armo vuodatettiin ei vain apostolien vaan myös kaikkien niiden ihmisten päälle, jotka olivat heidän ympärillään. Se vaikutti uskoviin ja ei-uskoviin. – – Vaikka apostoli Pietari puhui omalla kielellään (ks. Ap.t. 2:14–41), hänen puheensa muuntui sillä hetkellä kuulijoiden mielessä toiseksi kieleksi. Oudolla tavalla Pyhä Henki auttoi heitä ymmärtämään hänen puheensa heidän kielellään – mystisesti, salaisesti. Nämä ihmeelliset asiat tapahtuvat Pyhän Hengen vaikutuksesta. Esimerkiksi se, joka olisi osannut ranskaa, olisi kuullut sanan 'talo' sanana 'la maison'. Se oli eräänlaista selvänäkemistä; he näet kuulivat omankielistään puhetta. Ääniaallot iskeytyivät korvaan, mutta sisäisesti, Jumalan valaisulla, kukin kuuli sanat omalla kielellään.”

Yliluonnollinen siirtyminen paikasta toiseen

Hieman edempänä Apostolien teoissa on mielenkiintoinen ja uskoakseni meille kaikille tuttu kertomus etiopialaisesta hoviherrasta, joka juutalaisten juhlan vuoksi oli saapunut pyhiinvaellukselle Jerusalemiin (Ap.t. 8:26–40). Kotiin palatessaan hän luki vainuissa profeetta Jesajan kirjasta profetiaa Herran kärsivästä palvelijasta käsittämättä, ketä sillä tarkoitettiin. Enkelin kehotuksesta evankelista Filippos hakeutui hänen seuraansa ja tuon kohdan pohjalta ryhtyi julistamaan hänelle Evankeliumia Jeesuksesta Kristuksesta. Selitystä kuunnellessaan hoviherrassa syntyi usko ja vettä nähtyään hän pyysi kastetta. Kun Filippos sitten oli kastanut hänet, Raamattu sanoo, että Herran Henki tempasi Filippoksen ja hänet tavattiin hetken kuluttua Asdodin kaupungista, kymmenien kilometrien päästä.

Vastaavia kertomuksia ihmeellisestä siirtymisestä paikasta toiseen tunnetaan tavattoman monia aikamme ohjaajavanhustenkin elämästä. Yksi niistä on kuvattu jo edellä mainitussa kirjassa ”Rakkauden haavoittama. Vanhus Porfyrios Kausokalivialaisen elämä ja ihmeet”, jossa vanhus itse kertoo tällaisen tapauksen omalta kohdaltaan.

Vanhus Porfyrioksen mukaan Ateenassa asustava nuori tyttö Efi katkeroitui verisesti äidilleen ja veljelleen, kun nämä väärinkäsityksen johdosta epäilivät häntä luvattomasta suhteesta luokkatoveriinsa. Kun Efi eräänä päivänä oli isänsä kanssa kastelemassa perheen viljelmiä maaseudulla, hän aikoi päättää päivänsä kasvismyrkyllä. Sopivan hetken tullen hän ryhtyi vapisevin käsin kaivamaan myrkyä taskustaan, mutta juuri silloin hänen eteensä ilmaantui jostakin tuntematon pappi, joka lempeästi ja samalla päättäväisesti varoitti häntä toteuttamasta suunnitelmaa. Hämmentyneenä Efi lähti juosten hakemaan paikalle isäänsä, mutta heidän

saavuttuaan vanhus Porfyrios oli jo kadonnut. Vuosien päästä Efi Jumalan johdatuksesta kuitenkin tapasi hänet uudelleen ja oppi tuntemaan pelastajansa. Kirjassaan vanhus Porfyrios ei mitenkään selitä tätä tapausta vaan ainoastaan toteaa ihmetellen: ”Näettekö, millaisia keinoja Jumala voi käyttää, kun haluaa pelastaa ihmisen?”

Samanlaisia tapauksia kerrotaan myös Evian saarella vaikuttaneesta, vuonna 1991 kuolleesta luostarinjohtajasta arkkimandriitta Jakovos Tsalikiksesta, jota vanhus Porfyrios luonnehtii yhdeksi aikamme suurimmista pyhistä. Kerran isä Jakovos muun muassa oli menossa viemään Pyhää Ehtoollista kuolemaa tekeväälle henkilölle, joka asui kuuden tai seitsemän kilometrin päässä luostarista. Matkatessaan aasin selässä kylää kohti hän kohtasi tiellä naisen, joka oli tulossa taksilla pyytämään esirukouksia sairastavan lapsensa puolesta. Kun nainen näki vanhus Jakovoksen, hän koetti heti esittää asiansa, mutta tämä osoitti ehtoollislahjoja ja kehotti häntä jatkamaan luostariin, jonne saapuisi pian itsekin. Koska taksi oli juuttunut liejuun, nainen vaelsi kuljettajan kanssa jalkaisiin lyhyehkön loppumatkan. Saavuttuaan luostariin kymmenen tai viidentoista minuutin kuluttua he tapasivat siellä yllätyksekseen vanhus Jakovoksen! Aikansa ihmeteltyään nainen kysyi, miten vanhus Jakovos oli voinut käydä aasilla ratsastaen jakamassa Ehtoollista lähes kymmenen kilometrin päässä ja saapua takaisin jo ennen heitä. Tähän vanhus vastasi lyhyesti ja yksi kantaan: ”Lapseni, nämä ovat Jumalan asioita!”

Tällaisesta ihmeestä otan esille vielä yhden kertomuksen, joka valaisee meille tuota yliluonnollisen siirtymisen outoa tapaa. Se on peräisin mielenkiintoisesta kirjasta Aikamme athoslaisia hahmoja I ja liittyy Dionysioksen luostarissa eläneeseen vanhus Iisakiin, joka kuoli vuonna 1923. Nuorena munkkina vanhus Iisak palveli luostariaan erilaisissa tehtävissä Athosvuoren hallintokeskuksessa Kariexessa. Eräänä talvipäivänä ilmaantui kiireellinen asia, jonka vuoksi Dionysioksen luostarin edustajan oli pakko olla yhteydessä luostariinsa. Koska puhelimia ei tuolloin ollut, hänen piti lähettää matkaan nopeajalkaisuudestaan tunnettu isä Iisak, vaikka synkät pilvet enteilivät talvimyrskyä. Vanhus Iisakin ennätettyä matkan puoliväliin myrsky puhkesikin rajulla voimalla. Pian lumi peitti polun näkyvistä ja teki kulkemisen muutenkin mahdottomaksi. Koska mitään majoja tai suojapaikkoja ei ollut lähimaillakaan, hautautuminen lumeen ja paleltumiskuolema näyttivät varmalta. Silloin palavauskoinen vanhus Iisak kohotti kätensä taivasta kohti ja huusi avukseen Kristusta ja luostarinsa suojeluspyhää Johannes Kastajaa: ”Herra, Jeesus Kristus, Jumalamme, vanhukseni rukouksien tähden pelasta minut! Kunniallinen Herran Edelläkävijä, anna minun saapua perille luostariin terveenä!” Samassa jokin näkymätön voima tempasi hänet mukaansa ja siirsi silmänräpäyksessä luostarin portin eteen. Luostarin isiä hänen yllättävä saapumisensa askarrutti pitkään, koska hangessa ei näkynyt mitään jälkiä eikä vanhus itse liioin paljastanut ihmettä. Vasta vuosien jälkeen tapaus selvisi vanhus Iisakin rippi-isän kerrottua siitä veljestön rakennukseksi.

Sateen koittaminen kuivuuden aikaan

Ensimmäisessä kuningasten kirjassa kerrotaan, miten Jumala antoi suurelle vanhan liiton profeetalle Elialle sellaisen vallan, että maan päällä satoi vain hänen käskystään (17:1). Tällä tavoin Jumala rankaisi ihmisiä kuningas Ahabin, Israelin profeettojen ja kansankin synneistä, sillä yksissä tuumin he olivat hylänneet elävän Jumalan ja pakanakansojen vaikutuksesta eksyneet epäjumalienpalvontaan. Niinpä maan päällä ei satanut peräti kolmeen ja puoleen vuoteen, mikä tietysti johti nälänhätään. Tämän sietämättömän kuivuuden jälkeen profeetta Elia kääntyi Jumalan puoleen pyytäen sadetta, ja pian sade koittikin ylen runsaana (1. Kun. 18:41–46; Jaak. 5:17–18).

On lukemattomia kertomuksia meidänkin ajaltamme siitä, miten joku pyhittynyt henkilö on rukouksillaan saanut sateen aikaan. Yksi heistä on jälleen vanhus Iisak Dionysiolainen. Kun

vanhus Iisak palveli Athoksen ulkopuolella eräällä luostarin maatilalla, aluetta piinasi itsepin-tainen kuivuus, joka uhkasi tuhota niin luostarin kuin lähiseudun maanviljelijöidenkin sadon. Silloin luostarin maatilan taloudenhoitaja pyysi vanhus Iisakia rukoilemaan asian puolesta, sillä hän tiesi tämän rukouksen voiman. Niin vanhus Iisak, joka ei koskaan osannut olla totte-lematta, uppoutui hartaaseen rukoukseen ja anoi läpi yön monin kyynelin Jumalalta apua ja laupeutta. Kun aamu sitten sarasti, kaukana taivaanrannassa näkyi pieniä pilviä, jotka lähes-tyivät maatilaa muodostaen lopulta suuren sadepilven. Pilvi asettui tuon paikkakunnan ylle ja antoi runsaasti sadetta niin kauan, kunnes maa oli saanut kyllikseen vettä.

Monia vastaavanlaisia kertomuksia tunnetaan myös isä Pasioksen elämästä. Yksi niistä on erityisen vaikuttava. Kun hän vuonna 1962 meni kilvoittelemaan Siinaille, jossa oli terveydel-lisistä syistä lopulta vain puolitoista vuotta, alueella vallitsi vielä normaaliakin ankarampi kui-vuus. Koska vettä ei yksinkertaisesti enää ollut, luostari valmisti kamelikaravaania nouta-maan sitä kaukaa. Surren matkan aiheuttamaa monenlaista vaivaa siihen osallistuville, isä Pai-sios kehotti heitä lykkäämään lähtöä vielä päivällä. Yön aikana hän rukoili paljon, ja seuraava aamu toi mukanaan voimakkaan sateen, niin että kuivuuden aiheuttamat ongelmat poistuivat.

Jauhojen ja öljyn eneneminen

Kun Jumala Ahabin aikaan koetteli maata kuivuudella, Hän lähetti Elian Sidonin alueen Sar-patiin erään köyhän lesken luo, jonka oli määrä pitää Eliasta huolta. Toisaalta profeetan läsnä-olo lesken ja hänen nuoren poikansa kodissa johti siihen, etteivät naisen jauhuruukku ja öljy-pullo käytöstä huolimatta ehtyneet, kunnes sateen vaikutuksesta uusi vilja- ja oliivisato kyp-syivät (1. Kun. 17:7–16).

Hyvin samanlainen kertomus liittyy Elian oppilaaseen profeetta Elisaa toisessa kuningasten kirjassa. Eräs nainen, jonka puoliso oli ollut profeetta Elisan uskollinen oppilas, oli jäänyt les-keksi ja siinä yhteydessä myös köyhtynyt ja velkaantunutkin. Naisen rahat olivat niin lopussa, ettei hänellä ollut varaa hankkia edes ruokaa itselleen ja pojilleen. Jäljellä oli enää pullollinen ruokaöljyä. Hädässään nainen kääntyi profeetta Elisan puoleen. Auttaakseen leskeä profeetta kehotti häntä keräämään kaikilta naapureilta astioita niin paljon kuin kykeni ja kaatamaan nii-hin ruokaöljyä tuosta pullosta. Näin kertyvän öljyn profeetta käski myymään ja maksamaan kertyvillä rahoilla syntyneet velat, minkä jälkeen öljystä jäisi vielä heille itselleenkin. Nainen totteli profeettaa ja öljyä riitti pullossa niin kauan kunnes kaikki saadut astiat täyttyivät (2. Kun. 4:1–7).

Poimin taas vastaavanlaisia tapauksia myöhemmältä ajalta. Ensimmäinen niistä on peräisin kirjasta Aikamme athoslaisista hahmoja I ja sattui Pyhittäjä Gregorioksen luostarissa arvostetun arkkimandriitta Athanasioksen (k. 1953) toimiessa luostarin johtajana.

Kaksi Pyhittäjä Gregorioksen munkkia olivat luostarin leipomossa puhdistamassa viljaa. He olivat kuitenkin hyvin huolissaan, sillä vilja oli loppumassa ja lisää oli vaikea saada. Kesken työnteon leipomoon astui pienikokoinen, kalju ja vaatimattomasti pukeutunut vanhus Evanke-liumikirjan kanssa. Hän kysyi: ”Kuinka voitte, isät. Miten työnne sujuu?” Nämä vastasivat: ”Kiitos hyvin. Kunnia Jumalalle!” Sitten vanhus tiedusteli: ”Onko teillä riittävästi viljaa luos-tarin tarpeita varten?” Munkit sanoivat: ”Vain tämä minkä näet, isäseni. Se riittää juuri ja juuri yhteen leipomukseen, vaikka meidän pitää leipoa kaksi kertaa viikossa.” Vanhus lohdutti: ”Älkää murehtiko, isät. Jumala on suuri.” Sitten hän siunasi viljan ja poistui leipomosta. Hä-nen siunaamansa vilja riitti luostarissa peräti puolen vuoden tarpeisiin! Vanhus oli tietysti luostarin suojeluspyhä Lyykian Myrran arkipiispa Nikolaos, minkä leipomossa työskennel-leet munkit tajusivat vasta hänen lähtönsä jälkeen.

Igumeni Athanasioksen edeltäjän arkkimandriitta Simeonin kaudella Pyhittäjä Gregorioksen luostarissa tapahtui myös ruokaöljyn suhteen samanlainen ihme, josta sitäkin on kerrottu kirjassa Aikamme athoslaisista hahmoista I. Pyhän Nikolaoksen juhlan yhteydessä luostarilla oli tapana antaa oliiviöljyä siunauksena juhlaan osallistuville erakoille, mutta yhtenä vuonna öljyä oli jäljellä enää puoli tynnyrillistä, minkä vuoksi öljyvarastosta vastaava munkki kieltäytyi jakamasta siitä ulkopuolisille. Igumenin tahdosta hän kuitenkin perui päätöksensä ja noudatti vanhaa tapaa. Erakot olivat luonnollisesti tyytyväisiä ja hänen oma luottamuksensa Jumalaan kasvoi, kun hän huomasi, ettei öljyn pinta ollut laskenut senttiäkään entisestä tasostaan, vaikka hän oli jakanut sitä runsaasti.

Kenties viimeisin öljyihme Pyhällä Vuorella tapahtui Simonopetran luostarissa vuonna 1989, jolloin olimme juuri muuttaneet Kreikkaan. Kaksi öljytynnyriä odottivat Simonopetrassa kuljetusta Ormilian naisluostariin, jossa ne oli tarkoitus täyttää nunnien tuottamalla oliiviöljyllä. Pihalla olevia tynnyreitä tarkastellessaan eräs Simonopetran munkki havaitsi ne täysiksi ja hämmästeli, miten nopeasti ne oli palautettu Ormiliasta, vaikka todellisuudessa ne eivät olleet vielä lähteneetkään. Tieto ihmeestä levisi nopeasti kaikkialle Athoksella ja laajalti sen ulkopuolellakin. Vuosien ajan tuota öljyä jaettiin siunauksena pienissä muovipulloissa pyhiinvaeltajille ja muille halukkaille ja sen kautta myös tapahtui paljon parantumisihmeitä. Lisäksi luostarin isät kertoivat, että moni öljystään toiselle antanut oli huomannut, ettei hänen öljynsä silti ollut vähentynyt pullossa.

Eläimet Jumalan palvelijoiden ruokkijoina

Vanhan testamentin suuresta profeetta Eliasta kerrotaan, että ennen menoaan Sidonin Sarpattiin, Jumala ruokki häntä erämaassa Keritinpuron rannalla korppien välityksellä. Aamuin ja illoin korvit toivat hänelle leipää ja lihaa (1. Kun. 17:2–6).

Omin käsin kirjoittamassaan upeassa kirjassa ”Pyhän Vuoren isä ja elämää” vanhus Paisios kertoo tätä muistuttavan tapauksen Athokselta. Erään luostarin isä päätti mennä tervehtimään entistä kanssakilvoittelijaansa Pahomiosta, joka oli vetäytynyt erakoksi. Ilahduttaakseen ystävänsä hän oli hankkinut kaksi kalaa, joita meni puhdistamaan luostarin pihamaalle. Silloin paikalle ilmaantui korppi. Se tempasi toisen kaloista ja vei sen isä Pahomioksen majalle, joka oli viiden tunnin kävelymatkan päässä. Isä Pahomios ilahtui kovasti kalasta, koska hän oli saanut Jumalalta sisäisen tiedon ystävänsä tulosta ja mietti, mitä tälle tarjoisi. Kun isä Pahomioksen ystävä saapui, hän sai kuulla tapauksesta ja ylisti Jumalaa, joka – niin kuin isä Paisios toteaa – ”ruokkii meidänkin aikanamme omiaan korppien välityksellä, kuten profeetta Eliaa muinoin.”

Isä Paisioksen lähipiirin kautta tiedetään, että Jumala ruokki joskus häntä itseäänkin lintujen välityksellä. Esimerkiksi yhteen aikaan, kun hän tunsu olonsa hyvin heikoksi, hänen mieleensä nousi ajatus, että kalaa saadessaan hän tervehtyisi. Pian hän näki kotkan lähestyvän matalalla majaan. Hän oli varuillaan, koska pelkäsi, että linnun kautta paholainen kenties koettaisi vahingoittaa häntä. Majan kohdalle saavuttuaan kotka kuitenkin pudotti pihamaalle ison kalan, jota se kannatteli kynsillään. Vanhus liikuttui syvästi Jumalan huolenpidosta, jonka sai osakseen pyytämättä, pelkän mielessä käväisseen ajatuksen perusteella, muttei silti syönyt kalaa. Omaan tyypilliseen ja kunniantunnon leimaamaan tapansa hän totesi, että kenellä olisi sydäntä syödä tuollaista Jumalan lähettämää kalaa...

Edellä mainitussa kirjassaan ”Pyhän Vuoren isä ja elämää” vanhus Paisios kertoo hieman toisenlaisenkin tapauksen, jossa Jumala osoitti ihmeellistä huolenpitoaan eläinten kautta. Vanhus Eulogios koki olevansa pulassa, koska hänen majansa vuosijuhla koitti eikä hän ollut onnistu-

nut hankkimaan kalaa juhlaruuaksi. Niinpä hän päätti jättää asian majan suojeluspyhän Georgios Voittajan haltuun ja antautui kokonaan rukoukseen. Juhlan aattona hän kuuli majansa ovelta outoa koputusta. Ulos katsahdettuaan hän näki pihalla yksinäisen muulin, jonka selkään oli kuormattu 90 kiloa tuoretta hyvää kalaa. Vanhus luonnollisesti ylisti Jumalaa ja kiitti pyhää Georgiosta ihmeestä. Myöhemmin kävi ilmi, että eräs Athoksen lähellä asuva mies oli kuormannut kaksi muulia kaloilla tarkoituksenaan viedä kalat Athoksella sijaitsevaan Zografoksen luostariin, joka oli sekin juhli samana päivänä. Matkalla toinen muuleista oli kuitenkin lähtenyt omille teilleen omistajan huomaamatta.

Meren tyynnyttäminen

Kun olemme päätyneet puhumaan kalasta, voimme luontevasti siirtyä hetkeksi meriteemaan. Raamatussa on useitakin kertomuksia meren äkillisestä tyynnyttämisestä ihmeen seurauksena. Tunnetuin niistä liittyy tilanteeseen, jossa Kristus oli oppilaidensa kanssa ylittämässä Tiberianjärveä, kun myrsky äkillisesti yllätti heidät. Myrskyn alkaessa Kristus nukkui laivan peräosassa, mutta hätäntyneet oppilaat herättivät Hänet pelätessään hukkuvansa. Silloin Kristus nousi ja tyynnytti myrskyn sanoen: ”Vaikene, ole hiljaa” moittien samalla oppilaitaan heidän epäuskostaan (Mark. 4:35–41).

Yksi mielenkiintoinen ja vaikuttava kertomus meren tyynnyttämisestä nykyajalta tunnetaan suuren ihmeidentekijän pyhän Nektarios Eginalaisen (k. 1924) elämästä. Kun pyhä Nektarios oli vielä nuori poika nimeltään Anastasios, hän teki pyhiinvaelluksen laivalla Pyhälle Maalle. Menomatalla nousi niin hirmuinen myrsky, että inhimillisesti katsoen toivo pelastumisesta näytti kadonneen, minkä vuoksi kapteeni antoi ohjeet pahimman varalle. Matkustajien odotellessa hänen käskyään laivan jättämisestä Anastasios otti kaulastaan isoäitinsä antaman ristin, jossa oli palanen Herran eläväksitekevää ristiä. Hän sitoi ristin vyönsä jatkeeksi ja upotti mereen lausuen samalla kolmesti edellä kuulemamme Kristuksen sanat: ”Vaikene, ole hiljaa.” Heti tämän jälkeen meri tyynnytti täysin, ja matka jatkui huojentuneissa ja iloisissa tunnelmissa. Ainoastaan Anastasios oli murheellinen, sillä ristiä mereen laskiessaan aallot olivat temmanneet sen mukaansa. Heidän päästyään perille sekin tosin löytyi ihmeellisesti laivan ulkopohjasta, kun merimiehet tarkastivat alusta.

Veden päällä uppoamatta

Uudesta testamentista tiedämme, että kerran Kristus myös kulki veden päällä saavuttaakseen ennen Häntä veneellä matkaan lähteneet ja yöllä myrskyn yllättämät oppilaansa. Evankelista Matteus kertoo lisäksi, että Kristuksen luvalla Pietari lähti vettä pitkin Opettajaansa kohti, mutta korkeat aallot nähtyään pelästyi ja epäuskon vaikutuksesta alkoi vajota (Mark. 6:45–52, Matt. 14:22–33).

Kenties tutuin tämänlainen kertomus Raamatun jälkeiseltä ajalta tavataan 500-luvulla eläneen pyhittäjä Maria Egyptiläisen elämäkerrassa, jossa hänen sanotaan ylittäneen Jordanvirran vettä pitkin, kun oli ensin tehnyt ristinmerkin sen ylle. Myös tunnettu Pyhän Vuoren perimätieto kertoo, että Jumalanäidin käskystä erakko Gabriel nouti meren päällä kävelen hänen ihmeitätekevän Portaitissa-ikoninsa sen saavuttua Athoksen rantavesille vuonna 1004.

Kristuksen kävelyä veden päällä mutta myös näitä kahta tähän teemaan liittyvää kertomusta valaisee meille kirjaan ”Pyhän Vuoren isiä ja elämää” tallennettu kertomus vanhus Augustinuksesta, jonka isä Paisios tunsu henkilökohtaisesti. Vanhus Augustinus oli kotoisin Venäjältä, ja hän hakeutui siellä luostariin jo nuorella iällään. Koska luostarissa ei ollut muuta nuorta vä-

keä, hänet lähetettiin auttamaan erästä luostarin työmiestä kalastuksessa. Siellä työmiehen tytär ihastui häneen ja alkoi hautoa sopimattomia ajatuksia. Niinpä hän houkutteli isänsä lähtemään jollekin muka kiireiselle asialle ja koetti sitten vietellä nuoren kilvoittelijan. Silloin tämä teki ristinmerkin, hyppäsi rannalta syvään jokeen ja sanoi: ”Kristukseni, parempi minun on hukkuu kuin tehdä syntiä!” Entä miten hänelle kävi? Vanhus Augustinus kertoi isä Paisiokselle itse, että käsittämättömällä tavalla hän jäi veden pinnalle seisomaan ilman, että edes kastui! Näin Jumalan armosta ilmeisesti painovoima tässä tapauksessa kumoutui hänen Jumalaan kohdistuvan rakkautensa tähden.

Jumalan vaikuttama sokaistuminen

Käsittelen vielä lyhyesti kahta raamatullista aihetta, joista ensimmäinen liittyy Jumalan aikaansaamaan sokaistumiseen. Kertomuksessa Pyhän Kolminaisuuden vierailusta Sodomassa kolmen enkelin hahmossa on eräs mielenkiintoinen yksityiskohta, johon harvoin kiinnitetään huomiota. Kun Sodoman miehet halusivat raiskata Abrahamin veljenpojan Lootin luo tulleet taivaalliset vieraat, jotka heistä näyttivät vain normaalia kauniimmilta ihmisiltä, ja tämä koetti kotinsa edustalla seisten saada heitä järkiinsä, vaikka tilanne menikin vain huonompaan suuntaan, nuo Vieraat vetäisivät Lootin sisälle turvaan ja sulki oven. Sitten kertomuksessa sanotaan: ”Ja he sokaisivat ne miehet, jotka olivat talon ovella, sekä nuoret että vanhat, niin että he turhaan koettivat löytää ovea” (1. Moos. 19:11).

Samanlaisia tapauksia löytyy meidänkin ajaltamme. Yksi kirjallisesti dokumentoitu on isä Paisioksen kastepapistaan kirjoittamassa kirjassa ”Pyhä Arsenios Kappadokialainen”. Kerran pyhän Arsenioksen majaan Kappadokian Farasassa murtautui neljä kurdia hänen ollessaan lukemassa pyhiä tekstejä. Vaikka hän huomasi heidät, hän jatkoi lukemistaan ikään kuin mitään ei olisi tapahtunut. Rosvot etsivät kaikkialta kultarahoja, joita kuvittelivat hänellä olevan, mutta aikansa turhaan etsittyään päättivät poistua vähin äänin. Lähtöä tehdessään he eivät kuitenkaan kyenneet löytämään ulko-ovea, vaan kiersivät keljassa ympyrää! Koska heidän läsnäolonsa häiritsi pyhän Arsenioksen keskittymistä, hän näytti heille tien ulos, mutta siitäkään huolimatta he eivät erottaneet ovea. Silloin pyhä tarttui yhteen kurdeista ja sanoi: ”Katso, tuossa on ovi, josta varkaat poistuvat ja menevät helvettiin!” Vasta näiden sanojen jälkeen miehet havaitsivat oven. Ennen poistumistaan he kuitenkin pyysivät anteeksi pyhältä Arseniokselta, joka luonnollisesti hyväksyi heidän katumuksensa.

Jumala puhuu eläimen kautta

Viimeisenä ihmeiden lajina otan esiin Jumalan puheen ihmiselle eläimen kautta, mistä Raamatussa on olemassa vain yksi kertomus Vanhan testamentin puolella. Tuota kohtaa kommentoidessaan läntiset raamattututkijat puhuvat lähes poikkeuksetta satuteemasta. Tapaus liittyy profeetta Bileamiin, jota Moabin kuningas pyysi luokseen, jotta tämä kiroaisi Israelin kansan, sillä Egyptistä lähdettyään se oli pelottavasti levittäytymässä hänenkin mailleen. Vaikka profeetta oli saanut Jumala selvän kiellon mennä Moabiin, hän silti epäröi ja lopulta lähti ajatellen katsovansa tilannetta perillä ja toimivansa sen mukaan. Hän lähti matkaan aasillaan, joka kuitenkin alkoi pian tempuilla: se poikkesi tieltä pellolle, painautui kalliota vasten ja ahtaaseen solaan tultuaan kävi maahan makuulle. Silloin Bileam suuttui aasiinsa ja olisi halunnut tappaa sen. Niin aasi ryhtyi moittimaan isäntäänsä ja selitti ihmisäänellä näkevänsä edessään Herran enkelin paljastettu miekka kädessä. Vasta nyt Bileaminkin silmät avautuivat, ja lisäksi hän sai kuulla, että hänet olisi surmattu, jos aasi olisi vielä jatkanut (4. Moos. 22:1–33).

Valaisen edellä olevaa kertomusta kahdella luotettavalla tapauksella isä Paisioksen elämästä.

Ne liittyvät molemmat sisiliskoon.

Kerran isä Paisioksen majalle meni käymään nuorehko kreikkalainen teologi, joka vastikään oli tehnyt väitöskirjansa ulkomailla ja ilmeisesti siellä alkanut epäillä kaikkea, kuten läntisessä teologiassa on tapana. Myös Jumalan olemassaolo askarrutti häntä. Vanhuksen pihalla vilisti juuri tuolloin monia sisiliskoja, ja hän kutsui yhtä niistä luokseen. Kun sisilisko oli tullut aivan hänen viereensä, hän kysyi siltä: ”Onko Jumala olemassa? Kyllä tai ei.” Silloin sisilisko nousi takajaloilleen ja kumartui kolmesti maahan. Paikalla olevat luonnollisestikin hämmästyivät ja teologikin tuli tolkkuihinsa. Kotipuolellaan hän kertoi tapauksesta tuttavilleen, jotka antoivat hänelle lempinimen ”sisiliskomies”. Monesti hän myös sanoi nöyrästi olevansa sisiliskoakin tyhmempi!

Toinen tapaus, joka sattui vuonna 1981, on vieläkin ihmeellisempi. Sen on kertonut eräässä kirjassa Tessalonikissa hetken taksinkuljettajana toiminut lentoupseeri. Kerran taksia ajaessaan hänen kyytiinsä nousi kaksi opiskelijaa, jotka keskustellessaan mainitsivat isä Paisioksen nimen. Koska kuljettaja kunnioitti vanhusta ja hänellä oli autossaan tämän kuvakin, hän kysyi, tuntevatko he vanhuksen. Vastattuaan ensin myöntävästi he alkoivat kertoa kolmesta opiskelutoveristaan, jotka menivät joskus uteliaisuudesta käymään Athoksella ja vierailivat vanhuksenkin majalla. Yksi heistä, kaikkein vilkkain, kysyi vanhukselta, uskoiko hän Jumalan olemassaoloon. Isä Paisios painoi päänsä alas ja hymyili hieman. Silloin hänen ohitseen vilisti sisilisko ja hän kysyi siltä: ”Sanohan minulle, onko Jumalaa olemassa?” Niin sisilisko vastasi ihmisen äänellä: ”On olemassa Pyhä Kolminaisuus: Isä, Poika ja Pyhä Henki!” Opiskelijapojat ällistyivät täysin. Kysyjä pyörtyi, toinen pysyi pystyssä vain vaivoin ja kolmas muuttui kalpeaksi kuin lakana. Kaksi heistä jäi munkeiksi Athokselle, toinen välittömästi, toinen käytyään järjestämässä ensin pari asiaa. Taksinkuljettaja sanoi, ettei hän varsinaisesti epäillyt kertomuksen todenperäisyyttä, mutta ajatteli silti, että nuoret tulivat liioitelleeksi hiukan. Käydessään myöhemmin isä Paisioksen majalla hän kysyi myös tästä tapauksesta ja vanhus vakuutti sen olevan totta yksityiskohtia myöden. Tähänkin soveltuu erinomaisesti alussa lainattu vanhus Porfyrioksen sana: ”Näettekö, millaisia keinoja Jumala voi käyttää, kun haluaa pelastaa ihmisen?”

Lopuksi

Näin olemme peilanneet Raamatun ihmekertomuksia oman aikamme ohjaajavanhusten kautta saaduilla hengellisillä kokemuksilla. Olemme tarkastelleet Raamatun ihmeistä vain pientä osaa ja ajan salliessa olisimme voineet jatkaa vielä pitkään käsittelemällä erilaisia parantumisihmeitä, demonien karkottamisia, säilymistä vahingoittumattomana liekkien keskellä, ystävyyttä villieläinten kanssa, yli-inhimillistä paastoamista, ihmisluonnon kirkastumista, Kristuksen ja pyhien ilmestyksiä, mielen tempautumista Jumalan katseluun, selvänäkemisen armolahjaa, tulevien asioiden näkemistä, ennalta saatua tietoa omasta kuolemasta ja monta muuta ihmeellistä asiaa. Mutta jo läpikäymämme materiaalin perusteella voimmekin perustellusti todeta, että tämän päivän runsaat ihmeet Ortodoksisessa kirkossa ohjaajavanhusten ja muiden pyhittyneiden ihmisten kautta antavat lujan uskottavuuspohjan Raamatussa kuvatuille ihmeille. Lisäksi huomaamme, että Jumala toimii maailmassa jatkuvasti, kaikkina aikoina. Siksi me voimme aina olla turvallisella mielellä ja vastoinikäymisten aikana lausua rohkeasti: kanssamme on Jumala – elävä ja kaikkivaltias isien Jumala.

*Valamon kansanopiston seminaari ”Kokemuksia Kirkon liturgisesta elämästä”
21.05.2011*